

V Bruseli 15. 9. 2021
COM(2021) 573 final

ANNEX 1

Správa o fáze spoločného koncipovania

PRÍLOHA

k

**oznámeniu Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu
hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov**

Nový európsky Bauhaus : krásny, udržateľný, spoločný

Obsah

SPRÁVA O FÁZE SPOLOČNÉHO KONCIPOVANIA

1. Harmonogram fázy spoločného koncipovania	1
2. Hlavné zásady:	2
2.1. Na prvom mieste sú hodnoty	2
2.2. Inšpirácia na základe existujúcich projektov a nápadov	2
2.3. Podpora diskusií ako kľúčového nástroja	3
2.4. Rozvoj komunity	3
2.4.1. Partneri	3
2.4.2. Okrúhly stôl na vysokej úrovni	4
3. Metodika a nástroje	4
3.1. Webové sídlo Nového európskeho Bauhausu ako prvý nástroj na zapojenie sa do iniciatívy	4
3.1.1. Nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov	4
3.1.2. Nástroj na zhromažďovanie príspevkov v ľubovoľnom formáte	5
3.1.3. Zhromažďovanie výstupov z diskusií	5
3.2. Analýza údajov: všeobecný prístup	5
3.2.1. Zásady	5
3.2.2. Faktory a úrovne uplatňovania: matica	6
4. Činnosti a zistenia	6
4.1. Činnosti	6
4.2. Komunikačné aktivity	9
4.2.1. Digitálna komunikácia	9
4.2.2. Oficiálni partneri Nového európskeho Bauhausu	9
4.2.3. Zhromaždené príspevky	11
4.2.4. Geografická a odvetvová rovnováha	11
4.3. Zistenia	12
5. Nové osi	13
5.1. Obnovenie spojenia s prírodou	13
5.2. Obnovenie pocitu príslušnosti	16
5.3. Uprednostňovanie miest a ľudí, ktoré/ktorí to najviac potrebujú	17
5.4. Potreba dlhodobého a integrovaného myšlienkového prístupu v priemyselnom ekosystéme zohľadňujúceho životný cyklus	18
6. Nápady na opatrenia	19
6.1. Pozornosť by sa mala venovať drobným zásahom	20
6.2. Vyvíjať úsilie na viacerých úrovniach súčasne	20
6.3. Práca naprieč odbormi v záujme zabezpečenia integrovaného prístupu	20
6.4. Participatívny prístup ako východisko	20

6.5.	Inovácia presahujúca rámec technologického pokroku.....	20
6.6.	Medzi minulosťou a prítomnosťou	21
6.7.	Nové spôsoby financovania.....	21
7.	VII. Záver a ďalšie kroky	21

SPRÁVA O FÁZE SPOLOČNÉHO KONCIPOVANIA

Komisia si v prípade iniciatívy Nový európsky Bauhaus zvolila neobvyklý prístup: projekt koncipovala tzv. zdola nahor, pričom využila princípy participácie a inklúzie. Po tom, ako predsedníčka Komisie von der Leyenová v septembri 2020¹ tento projekt oznámila, Komisia začala načúvať a všetkým ľuďom, ktorí o projekt prejavili záujem, poskytla možnosť podeliť sa o nápady, príklady, vízie a výzvy, ktoré by sa mali v rámci projektu riešiť.

Táto príloha zahŕňa správu o „fáze spoločného koncipovania“, ktorá poskytla podklady pre koncepciu Nového európskeho Bauhausu, ktorá sa aktuálne predstavuje v oznámení Komisie. Počas šiestich mesiacov Komisia nadviazala rozsiahlu spoluprácu s občanmi, odborníkmi a organizáciami a prostredníctvom nej zhromaždila kľúčové výzvy a nápady, ktoré budú v krátkodobom aj dlhodobom horizonte určovať smerovanie Nového európskeho Bauhausu.

Celkovo sa uskutočnilo vyše 200 multidisciplinárnych diskusií a viac ako 2 000 osôb sa podelilo o svoje nápady, výzvy a vízie priamo na webovom sídle Nového európskeho Bauhausu. Približne 12 000 ľudí okrem toho sledovalo iniciatívu na Instagrame a reagovalo tam na ňu a viac ako 8 500 divákov si pozrelo konferenciu Nového európskeho Bauhausu na internete². Podpora oficiálnych partnerov Nového európskeho Bauhausu aj členov okrúhleho stola na vysokej úrovni bola v tejto fáze zásadná, keďže aktiváciou svojich sietí a podnecovaním nových diskusií prispievali k jej rozšíreniu.

V tomto dokumente sú zhrnuté hlavné zistenia vyplývajúce z fázy spoločného koncipovania. Opisujú sa v ňom aj použité metódy a nástroje.

1. Harmonogram fázy spoločného koncipovania

- **Január až polovica februára:** iniciatíva sa oficiálne začala 18. januára 2021 spustením osobitného webového sídla. Vypracovala sa stratégia pre podnietenie diskusií o iniciatíve (informačné webináre, výzvy na vyjadrenie záujmu stať sa partnerom, oslovovanie sietí). Prebiehal výber členov okrúhleho stola na vysokej úrovni.
- **Polovica februára až polovica marca:** raz týždenne sa konali webináre a workshopy s cieľom posilniť zapojenie organizácií a komúní. Ďalej sa utváral okrúhly stôl na vysokej úrovni. Vybrala sa prvá skupina partnerov.
- **Polovica marca až polovica apríla:** začali sa spracúvať prichádzajúce príspevky: v rámci zhromaždených príspevkov sa identifikovali trendy, kľúčové témy a výzvy. Zorganizovala sa konferencia Nového európskeho Bauhausu (22. až 23. apríla)

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/SPEECH_20_1655.

² https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/conference_en.

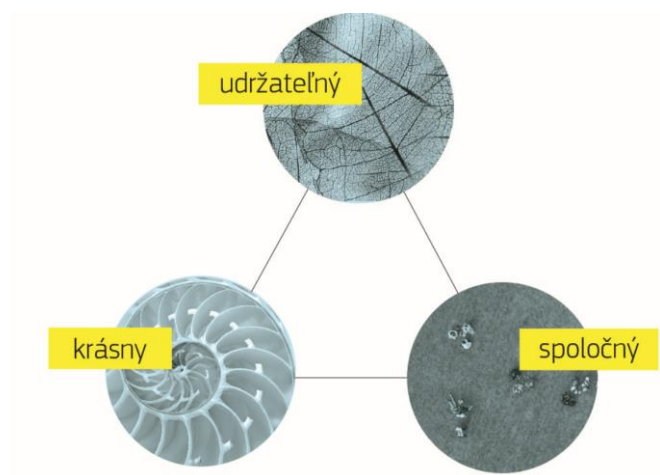
a prvé zasadnutia okrúhleho stola na vysokej úrovni. Uskutočnili sa aktivity partnerských organizácií.

- **Polovica apríla až koniec júna:** zhromažďovanie a spracúvanie príspevkov. Okrúhly stôl zasadal každé dva týždne. Každý týždeň sa vyberala nová skupina partnerov. Prvé výsledky z procesu utvárania koncepcie na základe príspevkov z webového sídla sa prezentovali, prediskutovali, otestovali a ďalej rozpracovali na mnohých podujatiach, ktoré usporiadali partneri a ďalšie nezávislé zainteresované strany.
- **Koniec júna:** koniec fázy spoločného koncipovania.

2. Hlavné zásady:

2.1. Na prvom mieste sú hodnoty

Nový európsky Bauhaus sa od začiatku spája s tromi základnými hodnotami – estetika, udržateľnosť, začlenenie – a silný dôraz kladie na prostredie, v ktorom žijeme, a životný štýl. Z tohto konkrétneho súboru hodnôt vychádza ambícia urobiť zo zelenej dohody kultúrnu, pozitívnu a hmatateľnú skúsenosť zameranú na človeka.

Na základe hodnotového trojuholníka – krásny – udržateľný – spoločný – sa vo fáze spoločného koncipovania hľadali odpovede na tieto kľúčové otázky:

- Čo chápú ľudia pod pojmami estetika, udržateľnosť a sociálna inklúzia v súvislosti s miestami pre život a so spôsobmi života?
- Aké sú najnaliehavejšie problémy, ktorým občania čelia v súvislosti s prostredím, v ktorom žijú?
- Akými konkrétnymi nápadmi by dalo podporiť hnutie Nový európsky Bauhaus?
- Aký by mal byť konečný rozsah pôsobnosti a hlavné priority iniciatívy Nový európsky Bauhaus?

2.2. Inšpirácia na základe existujúcich projektov a nápadov

Existuje už množstvo dobrých iniciatív, v ktorých sa prepája udržateľnosť, inklúzia a estetika. Medzi ne patrí udržateľná architektúra, čo dokazujú aj víťazi Pritzkerovej ceny za rok 2021³, ktorí toto ocenenie získali za transformáciu sociálnych bytových domov

³ Anne Lacatonová a Jean-Philippe Vassal získali Pritzkerovu cenu za rok 2021 ako ocenenie ich práce na obnove existujúcich budov.

v Bordeaux⁴. Odráža sa to ale aj v rastúcom počte komunitných záhrad, v ktorých sa susedia podieľajú na transformácii verejnej zelene alebo v kultúrnych festivaloch, ktoré zvyšujú povedomie o otázkach životného prostredia prostredníctvom umenia.

S cieľom motivovať tých, ktorí už určitým spôsobom pracujú na Novom európskom Bauhause, oceniť ich projekty a využiť ich nápady bola fáza spoločného koncipovania zameraná aj na existujúce projekty, ktoré by mohli byť pre túto iniciatívu inšpiráciou. Prostredníctvom webového sídla bolo celkovo predložených 1 800 príkladov.

Tento prístup sa ďalej podporil Cenami Nového európskeho Bauhausu⁵ za rok 2021.

V záujme pokrytia rôznych rozmerov, ktoré sú relevantné z hľadiska Nového európskeho Bauhausu, sa vytvorilo desať osobitných kategórií. V každej kategórii sa udeľovala osobitná cena pre mladšiu generáciu:

1. techniky, materiály a postupy výstavby a dizajnu;
2. stavby renovované v duchu obehovosti;
3. riešenia pre prepojenie zastavaného prostredia s prírodou;
4. regenerované mestské a vidiecke priestranstvá;
5. výrobky a životný štýl;
6. zachované a transformované kultúrne dedičstvo;
7. pretvorené priestory na stretnutia a spoločné podujatia;
8. mobilizácia kultúry, umenia a komunít;
9. modulárne, prispôsobiteľné a mobilné riešenia bývania;
10. interdisciplinárne modely vzdelávania.

Súťaž vyvolala značný záujem, keďže v rámci lehoty jedného mesiaca bolo doručených vyše 2 000 prihlášok z celej EÚ. Aj vo výberovom konaní sa zvolil participatívny prístup, konkrétne verejné hlasovanie a hodnotenie zo strany oficiálnych partnerov Nového európskeho Bauhausu. Koneční víťazi budú vyhlásení 16. septembra na udeľovaní cien v Bruseli.

2.3.Podpora diskusií ako kľúčového nástroja

Všetci to poznáme z rozhovorov pri večeri a pracovných schôdzok – najlepšie nápady vždy vstúpi z diskusie. A ešte lepšie nápady vzniknú, keď sa zídu ľudia z rôznych prostredí a s odlišnými názormi. Kľúčovým nástrojom vo fáze spoločného koncipovania preto bola diskusia na rôznych úrovniach.

Dôraz sa kládol na snahu o spoluprácu medzi rôznymi sektormi, inštitucionálnymi aktérmi alebo čo najrozmanitejšími skupinami s cieľom prekonať ich uzavretosť a vytvoriť nové kontakty na základe spolupráce pri dosahovaní spoločných cieľov.

Komisia podporila tieto diskusie pomocou súboru nástrojov dostupného na webovom sídle, ako aj zapájaním sa do týchto diskusií.

Diskusie sa uskutočnili na rôznych úrovniach, a to na miestnej úrovni, na úrovni štátnych správ či celoeurópskej úrovni. Výsledky týchto diskusií sa následne poskytli Komisii.

Komisia v apríli zorganizovala globálnu diskusiu, konferenciu Nového európskeho Bauhausu, ktorá bola hybridným podujatím s viac ako 40 prednášajúcimi a organizátormi z rôznych krajín. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 8 500 divákov z 85 krajín. Vďaka mnohým panelovým diskusiám a ôsmim workshopom sa uskutočnili plodné dialógy medzi

⁴ Viac informácií sa nachádza na webovom sídle Ceny Miesa van der Rohe EÚ.

⁵ https://europa.eu/new-european-bauhaus/2021-prizes_en.

účastníkmi. Počas jednotlivých stretnutí sa zhromažďovali výsledky workshopov, ktoré sa následne spracovali na účely utvorenia koncepcie.

2.4. Rozvoj komunity

Nový európsky Bauhaus stavia na komunite rozvíjajúcej sa na základe dvoch opatrení, ktoré majú toto hnutie podnietiť: výzvy na vyjadrenie záujmu stať sa oficiálnym partnerom a okrúhleho stola na vysokej úrovni.

2.4.1. Partneri

Komisia na začiatku fázy spoločného koncipovania uverejnila na webovom sídle výzvu na vyjadrenie záujmu stať sa oficiálnym partnerom Nového európskeho Bauhausu.

Oficiálnymi partnermi sú neziskové organizácie, ktoré majú rovnaké hodnoty ako Nový európsky Bauhaus a navrhli konkrétne aktivity na podporu ďalšieho rozvoja a vykonávania tejto iniciatívy, ako sú podujatia, správy, diskusie.

Na začiatku fázy spoločného koncipovania sa 25. marca vytvorila prvá skupina 20 partnerov, pričom do konca tejto fázy mala komunita oficiálnych partnerov vyše 200 členov. Výzva na vyjadrenie záujmu stať sa partnerom bude otvorená aj počas fázy vykonávania, aby mohla komunita ďalej rásť⁶.

2.4.2. Okrúhly stôl na vysokej úrovni

Z počiatočnej skupiny takmer 80 expertov, ktorých Komisia vybrala na vytvorenie okrúhleho stola na vysokej úrovni venovaného iniciatíve, bolo 18 členov⁷ vybraných na základe osobných skúseností a odborných znalostí týkajúcich sa rôznych rozmerov Nového európskeho Bauhausu. Nie sú zástupcami žiadnej organizácie ani krajiny. Vo výberovom konaní sa kládol osobitný dôraz na to, aby členstvo bolo vyvážené z geografického, zo sektorového aj z rodového hľadiska.

Úlohou okrúhleho stola na vysokej úrovni je, aby členovia vyjadrovali názory na kľúčové témy, inovatívne nápady a výzvy a aby si takéto názory vymieňali. Členovia si pravidelne vymieňali názory s predsedníčkou a dvomi určenými komisárkami a spolupracovali v rámci rôznych workshopov. Takisto pôsobili ako vyslanci danej komunity a oslovovali svoje siete, aby diskusiu rozšírili a získavali poznatky zo svojich domovských aj iných krajín.

Členovia okrúhleho stola na vysokej úrovni vypracovali na základe svojej výmeny názorov koncepčný dokument, v ktorom sa podelili o svoje vízie a nápady na opatrenia⁸.

3. Metodika a nástroje

3.1. Webové sídlo Nového európskeho Bauhausu ako prvý nástroj na zapojenie sa do iniciatívy

Vzhľadom na obmedzenia spôsobené pandemiou bolo na to, aby verejnosť získala priamy prístup k fáze spoločného koncipovania, potrebné vytvoriť digitálnu platformu, kde by si ľudia mohli jednoducho vymieňať nápady a skúsenosti. Webové sídlo od svojho oficiálneho spustenia 18. januára 2021 poskytovalo dva vstupné body, prostredníctvom ktorých bolo možné predložiť príspevok: jeden bol určený na zhromažďovanie krátkych príbehov a druhý pre príspevky v ľubovoľnom formáte.

⁶ https://europa.eu/new-european-bauhaus/partners-0/partners_en.

⁷ https://europa.eu/new-european-bauhaus/about/high-level-roundtable_en.

⁸ https://europa.eu/new-european-bauhaus/high-level-roundtable-visions_en.

3.1.1. Nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov

Tento vstupný bod bol navrhnutý na zhromažďovanie krátkych príspevkov (s priemerným rozsahom okolo 2 000 znakov). Príspevky bolo možné poskytnúť tromi osobitnými kanálmi, pričom každý z nich bol venovaný inému rozmeru:

- **Existujúce príklady a projekty:** čo sa už zrealizovalo a vytvorilo.
- **Vízie a nápady:** návrhy projektov, ktoré sa ešte nezrealizovali.
- **Výzvy:** želania a potreby občanov.

Some examples of short stories:

Respecting the planet while helping people in need

A shelter in Jankowice designed for homeless people who are too unwell for night shelters, but too healthy for public healthcare. For them, the single-storey building hidden behind old trees is a home with shared spaces, private areas, and is accessible by design. Ecological materials and installations, as well as re-using materials for the interior elements, ensure the sustainability of the building.

Educating kids towards responsible citizenship and sustainability

Empowering and educate children to become engaged in sustainability, democracy and Global Goals. By teaching kids how cities are planned and engaging with their creativity, a one-year long programme for 5th graders resulted in them envisioning and presenting their Sustainable Dream City in class.

A sustainable health centre improving the morale of patients and staff

The expansion of an Out-of-Hospital Emergency Care Centre in A Coruña, Spain was made by constructing a wooden building with natural materials, a prominent level of prefabrication and low energy consumption. The building approaches a net-zero consumption, integrates vegetation and natural light into the surroundings and has proven to be beneficial for the patients.

Upcycling bricks and ceramic tiles to create new construction materials

A project about the reincarnation of building materials based on the care and appreciation for their inherent values. Upcycling Construction and Demolition Waste (CDW) in the form of bricks and ceramic tiles from Barcelona creates new materials for the circular economy and reflects the architectural identity and history of the colourful streets of the city.

3.1.2. Nástroj na zhromažďovanie príspevkov v ľubovoľnom formáte

Ďalší vstupný bod ponúkal možnosť vyplniť pri predkladaní príspevku formulár, ktorý obsahoval štyri otvorené otázky slúžiace na podporu pri zostavovaní príspevku k iniciatíve NEB.

3.1.3. Zhromažďovanie výstupov z diskusií

V priebehu celej fázy spoločného koncipovania sa v súvislosti s iniciatívou Nový európsky Bauhaus usporiadalo mnoho diskusií. Hlavne v prvých týždňoch Komisia usporiadala desiatky „aktivačných stretnutí“, ktoré mali za cieľ podporiť účasť konkrétnych sietí. Zatiaľ čo na tieto prvé stretnutia pozorne dozeral samotný tím Nového európskeho Bauhausu, ktorý zároveň zabezpečoval ich organizáciu, **každý týždeň sa nezávisle od nich začalo objavovať čoraz viac podobných podujatí**, a to najmä po aprílovej konferencii Nového európskeho Bauhausu. V mnohých prípadoch sa organizátori podujatí podelili o výsledky diskusií na webovom sídle.

3.2. Analýza údajov: všeobecný prístup

3.2.1. Zásady

Fáza spoločného koncipovania, konkrétne činnosti súvisiace so zhromažďovaním príspevkov, boli založené na niekoľkých kľúčových zásadách.

3.2.1.1. *Transparentnosť*

Aby proces mohol byť úplne otvorený a participatívny, bolo nevyhnutné zabezpečiť jeho nepretržitú transparentnosť. Dodržiavanie tejto zásady sa zabezpečilo prostredníctvom webového sídla Nového európskeho Bauhausu, kde spolu so základnými odkazmi na nástroje účasti možno nájsť informácie o okružnom stole na vysokej úrovni, partneroch, ale aj kalendár hlavných podujatí, ktoré sa uskutočňujú v súvislosti s iniciatívou. Všetky príspevky sa okrem toho postupne sprístupnili verejnosti⁹ pomocou vizualizačného systému. Vďaka tomuto nástroju a jeho prvkom umožňujúcim prieskum mohli všetci používatelia a organizácie, ktoré o to mali záujem, uskutočniť vlastný „proces utvárania koncepcie“ a analýzu.

3.2.1.2. *Rozmanitosť a rovnaké zaobchádzanie*

Profily prispievateľov sú skutočne rozmanité a ich príspevky sa pohybujú od krátkych opisov až po obsiahnu zhrnuté série podujatí či úvahy, pozičné dokumenty alebo výskumné články. **Napriek rozdielom v zložitosti, znení a dĺžke príspevkov bolo dôležité spracovať každý z nich s rovnakou mierou pozornosti.**

3.2.1.3. *Vytváranie skupín*

Spracovanie príspevkov sa riadilo aj ďalším zásadným bodom, a to myšlienkou **vyhnúť sa nútenému zaradeniu príspevkov do konkrétnych a vopred vymedzených kategórií** a následnému uplatneniu kvantitatívneho prístupu, ktorým by sa analýza obmedzila na to, *koľko príspevkov sa venuje určitej téme.*

Metóda sa neustále prispôbovala obsahu, ktorý sa postupne zbieral, pričom príbehy a nápady sa zoskupovali do rôznych skupín podľa tém, ktorým sa venovali, a otázok, ktoré dokázali zodpovedať.

Po identifikovaní konkrétnych trendov bolo veľmi dôležité, aby medzi množstvom príspevkov nezanikli menej zastúpené názory a aby sa v záujme vyváženia veľkého množstva podobných príspevkov venovala **mimoriadna pozornosť ojedinelým príspevkom.**

3.2.2. *Faktory a úrovne uplatňovania: matica*

Okrem identifikácie trendov a ojedinelých prípadov sa proces zoskupovania zameriaval aj na identifikáciu **súboru umožňujúcich faktorov, teda typológiu zdrojov, ktoré sú nevyhnutné na podporu transformácie** (sieť, kultúra, vzdelávanie, výskum, infraštruktúra, miesta, technológia, politiky a regulačný rámec, stratégie a programy). Zoznam faktorov sa prepojil s **úrovňami uplatňovania**, pričom sa začalo od miestneho rozmeru a postupne sa prechádzalo na globálny kontext (budova, štvrť, obec a mesto, región, krajina, Európa, celý svet a kombinácie týchto úrovní).

V snahe o prepojenie všeobecných trendov s konkrétnymi predstavami o tom, ako dosiahnuť želanú transformáciu, bolo dôležitým míľnikom **skombinovanie faktorov a úrovní do matice.**

4. Činnosti a zistenia

4.1. Činnosti

Činnosti, ktoré sa uskutočnili, boli do veľmi rôznorodé a rozmanité. Komisia neriadila činnosti, ktoré navrhli iné organizácie, aby diskusie boli čo najinkluzívnejšie a najotvorenejšie. V tomto dokumente nie je možné uviesť všetky organizácie a činnosti.

⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/co-designing-new-european-bauhaus-0_en.

Uvedené príklady predstavujú len malú časť z množstva zapojených organizácií a súvisiacich činností.

Iniciatíva oslovila široké publikum od architektov po vedcov, od organizácií sociálneho bývania po priemyselné odvetvia, od detí po študentov umenia a verejné orgány.

Miestne organizácie sa spojili a usporiadali vlastné podujatia vo svojom okolí alebo regióne (Galícia v Španielsku, Gdynia v Poľsku). V ďalších prípadoch partneri oslovili európske siete, do ktorých patria, s cieľom začať **celoeurópsku diskusiu** na určitú tému [Housing Europe¹⁰, Európsky výbor dizajnerských združení (BEDA)¹¹, IFLA Európa (Medzinárodná federácia krajinných architektov), New European Bauhaus Collective¹², Europeana¹³, Europa Nostra¹⁴, Triennale Milano¹⁵, Wood4Bauhaus Alliance¹⁶].

V niektorých členských štátoch sa iniciatívy ujali **vnútroštátne orgány alebo ministerstvá** (Švédsko, Dánsko, Španielsko, Litva, Nemecko, Slovinsko, Estónsko, Taliansko a iné). Ďalšie mestá a členské štáty

¹⁰ <https://www.housingeurope.eu/blog-1558/the-new-european-bauhaus>.

¹¹ <https://www.beda.org/news/new-european-bauhaus/>.

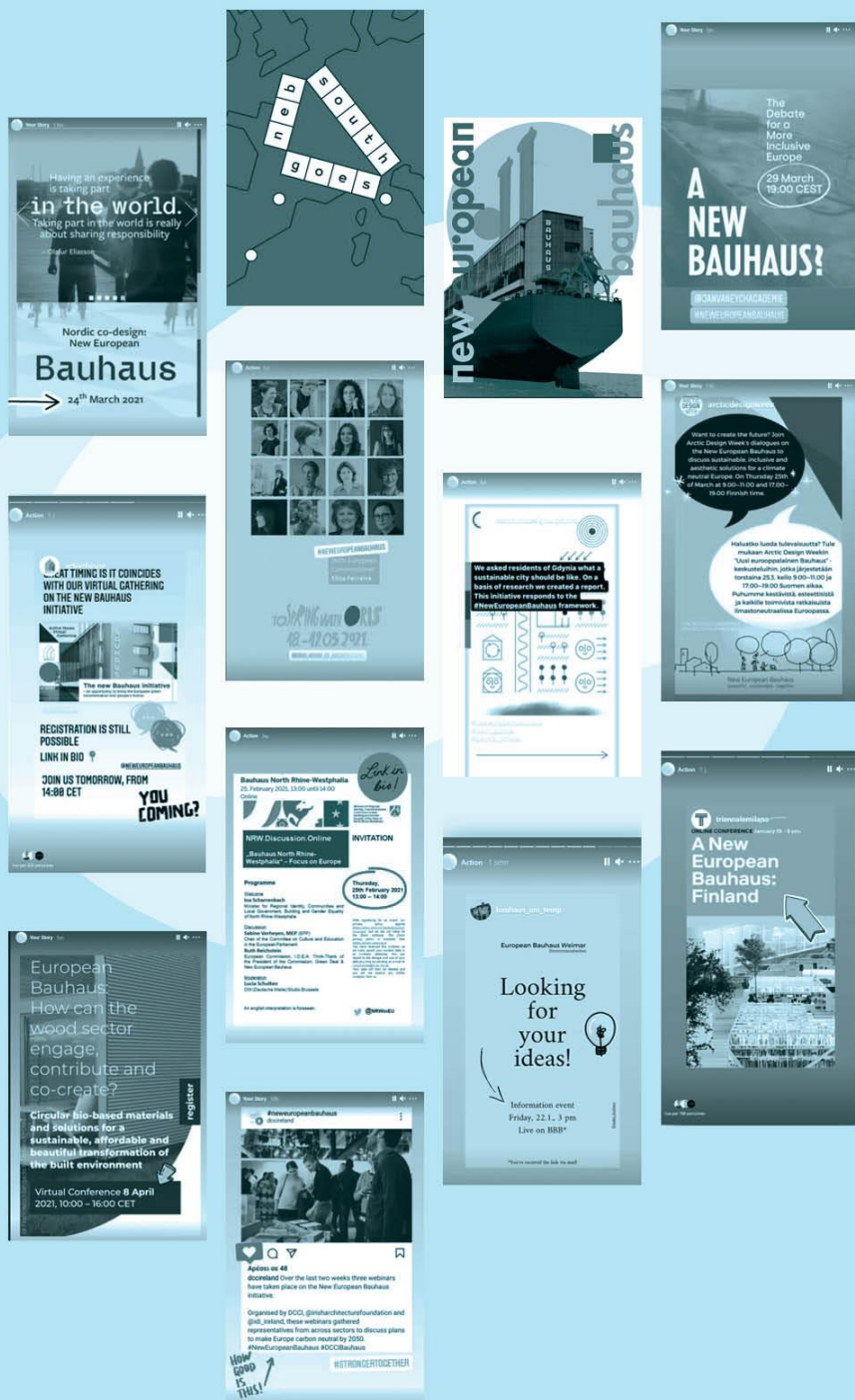
¹² <https://www.ace-cae.eu/activities/new-european-bauhaus-collective-nebc/>.

¹³ <https://pro.europeana.eu/page/new-european-bauhaus>.

¹⁴ <https://www.europanostra.org/cultural-heritage-as-an-integral-dimension-of-the-new-european-bauhaus-initiative/>.

¹⁵ <https://triennale.org/bauhaus>.

¹⁶ <https://wood4bauhaus.eu/>.

oslovili aj partnerov v susedných krajinách, aby zorganizovali **regionálne diskusie** [Nordic Bauhaus (Severský Bauhaus)¹⁷, Bauhaus of the Sea (Morský Bauhaus)¹⁸ alebo NEB goes South (NEB smeruje na juh), čo je platforma združujúca katedry architektúry šiestich univerzít¹⁹].

Kľúčovú úlohu v týchto iniciatívach veľmi často zohrávali oficiálni partneri Nového európskeho Bauhausu a členovia jeho okrúhleho stola na vysokej úrovni.

Nový európsky Bauhaus podnietil rozvoj mnohých **aktivít, do ktorých boli zapojené deti a mladí ľudia**, často s cieľom vnieť do fázy spoločného koncipovania ich tvorivosť. Napríklad bavorské ministerstvo bývania, výstavby a dopravy vyhlásilo súťaž pre deti do 14 rokov, v rámci ktorej mali nakresliť obrázok, ktorý mal slúžiť ako inšpirácia pre budúcnosť výstavby domov a spoločného bývania. Saské ministerstvo spravodlivosti a demokracie, európskych záležitostí a rovnosti spolu s mestom Saská Kamenica a jeho štátnym úradom pre školy a vzdelávanie zorganizovali podobnú súťaž, v ktorej ocenili mladých občanov vo veku od 14 do 18 rokov za najlepšiu víziu budúcnosti vyjadrenú kresbou, maľbou, grafikou, sochou alebo modelom.

Arkki, fínska kultúrna platforma, vyhlásila umeleckú súťaž, ktorá mala podporiť uvažovanie o iniciatíve NEB, zatiaľ čo litovská nezisková organizácia Architektūros Fondas pripravuje päťdňové workshopy v siedmich malých mestách po celej krajine s cieľom pomôcť mladým ľuďom lepšie porozumieť ich prostrediu na život, podporiť ich tvorivosť a posilniť pocit osobnej zodpovednosti.

Nový európsky Bauhaus vzbudil veľký záujem aj u **priemyselnej komunity**. Niekoľko odvetvových organizácií sa prihlásilo za partnerov Nového európskeho Bauhausu a usporiadalo podujatia a workshopy (napr. Fashion Council Germany, LafargeHolcim foundation alebo the Concrete Initiative). Európsky drevospracujúci priemysel založil alianciu Wood4Bauhaus, čo bolo vôbec prvýkrát, keď sa tento sektor pokúsil spojiť sily v rámci spoločného projektu. Európsky okrúhly stôl zástupcov priemyslu zorganizoval dve stretnutia týkajúce sa Nového európskeho Bauhausu so zameraním predovšetkým na sektor stavebníctva. Do diskusií sa zapojila aj komunita zástupcov zo sektora energie z obnoviteľných zdrojov, ktorá do procesu priniesla zaujímavé poznatky.

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) aktivoval svoj ekosystém partnerov rozmiestnených po celej EÚ s cieľom zvýšiť informovanosť o Novom európskom Bauhause a spoločne navrhovať interdisciplinárne činnosti v mestách a vo vidieckych oblastiach týkajúce sa rôznych oblastí od zelenej transformácie cez architektonické, kultúrne a historické pamiatky, obehovosť a odolnosť miest až po univerzálnu mobilitu ako kľúčového faktora sociálnej inklúzie.

Do fázy spoločného koncipovania sa aktívne zapojili **štátne správy a regionálne subjekty**. Napríklad španielske ministerstvo dopravy, mobility a mestskej agendy usporiadalo konferenciu s cieľom preskúmať úlohu, ktorú môže Španielsko zohrávať pri vymedzení Nového európskeho Bauhausu a jeho realizácii, a iniciovalo inštitucionálny dialóg a výmenu skúseností medzi relevantnými projektmi a aktérmi. Podobne to bolo aj v prípade „Severského Bauhausu“, v rámci ktorého viac ako 1 600 ľudí z rôznych severských krajín pod vedením fínskeho ministerstva životného prostredia diskutovalo o dôležitých témach pre severské podnebie, pričom sa inšpirovali tradičnými miestnymi drevenými mestami a severským sociálnym štátom. Nemecké ministerstvo vnútra usporiadalo workshop, ktorého cieľom bolo zhromaždiť príspevky od rôznych aktérov

¹⁷ <https://www.nordicbauhaus.eu/#/page=1>.

¹⁸ <https://bauhaus-mar.pt/en/>.

¹⁹ V Aténach, Záhrebe, vo Valencii, v Porte, Bologni a Toulouse.

pôsobiacich v praxi. V Litve ministerstvo životného prostredia spolu s ministerstvom kultúry usporiadali národnú diskusiu o Novom európskom Bauhause.

Nový európsky Bauhaus vzbudil veľký záujem v **Európskom parlamente**. Výbor pre kultúru a vzdelávanie (CULT) a Výbor pre priemysel, výskum a energetiku (ITRE) zorganizovali celý rad podujatí venovaných Bauhausu, a to od neformálnych výmen názorov s Komisiou po oficiálne vypočutie, na ktorom sa zúčastnili experti z rôznych členských štátov²⁰. Bola založená skupina priateľstva s členmi z viacerých strán a výborov, ktorá odzrkadľuje holistický prístup Nového európskeho Bauhausu a združuje viac ako 30 poslancov Európskeho parlamentu. Poslanci sa zapojili do fázy spoločného koncipovania a usporiadali verejné podujatie s účasťou občianskej spoločnosti.

Výbor regiónov s podporou Komisie a za jej účasti zorganizoval diskusiu medzi starostami európskych hlavných miest kultúry a európskych hlavných miest inovácií a svojimi vlastnými členmi.

Európska komisia usporiadala okrem série webinárov s cieľom informovať rôzne komunity a zhromaždiť podnety aj **konferenciu Nového európskeho Bauhausu**²¹. Rôzne útvary Komisie, ktoré pracujú na určitých aspektoch Nového európskeho Bauhausu, oslovili svoje komunity a usporiadali workshopy a podujatia, napríklad so zástupcami mladých ľudí alebo uholných regiónov, s cieľom preskúmať, ako by podľa nich Nový európsky Bauhaus mohol pomôcť pri transformácii.

Väčšina diskusií a podujatí bola zameraná na európske publikum. Určitá aktivita však prebiehala aj mimo EÚ, napríklad v Turecku, Južnej Amerike a Spojených štátoch. Komisia sa zámerne rozhodla zahrnúť do okružného stola na vysokej úrovni členov zo štátov mimo EÚ, aby zdôraznila globálnu ambíciu projektu. Niekoľko partnerov z krajín mimo Európy zároveň usporiadalo podujatia, na ktorých spolupracovali s európskymi partnermi.

4.2. Komunikačné aktivity

4.2.1. Digitálna komunikácia

Kľúčovými zásadami komunikačnej stratégie sú otvorenosť, zapojenie a spoločná tvorba obsahu založeného na príspevkoch ľudí. Vizuálna identita fázy spoločného koncipovania bola veľmi jednoduchá a založená na skicách. Cieľom bolo dať ľuďom možnosť prevziať zodpovednosť za koncepciu a zapojiť tvorivosť.

Kampaň od januára 2021 oslovila a inšpirovala k účasti značné publikum z celej Európy:

- Instagram: účet (ktorý bol vzhľadom na svoj vizuálny charakter zvolený za hlavnú komunikačnú platformu) získal vyše 12 000 sledovateľov.
- Twitter: aj bez vyhradeného účtu sa na Twitteri podarilo dosiahnuť 23 000 reakcií s použitím heštagu #NewEuropeanBauhaus.
- Oficiálne webové sídlo navštívilo viac ako 350 000 ľudí.
- Bulletin začalo odoberať viac ako 20 000 ľudí.
- Aktivovala sa stránka na sieti Pinterest.
- Webináre prilákali okolo 4 300 účastníkov.

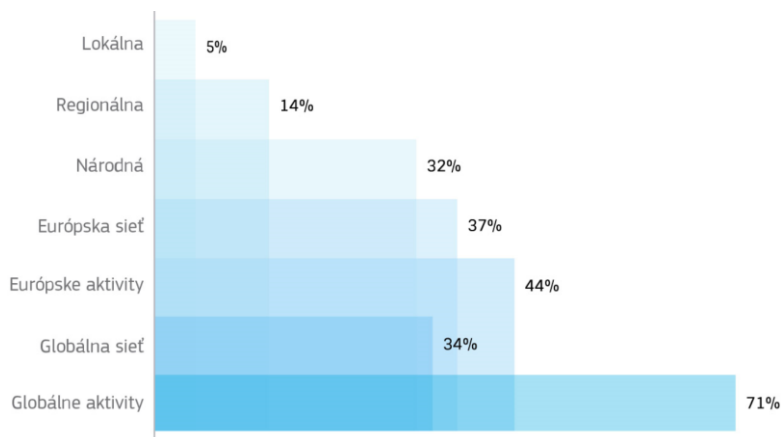
²⁰ <http://www.eu-smart.community/index.html>.

²¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/co-design/conference_en.

4.2.2. Oficiálni partneri Nového európskeho Bauhausu

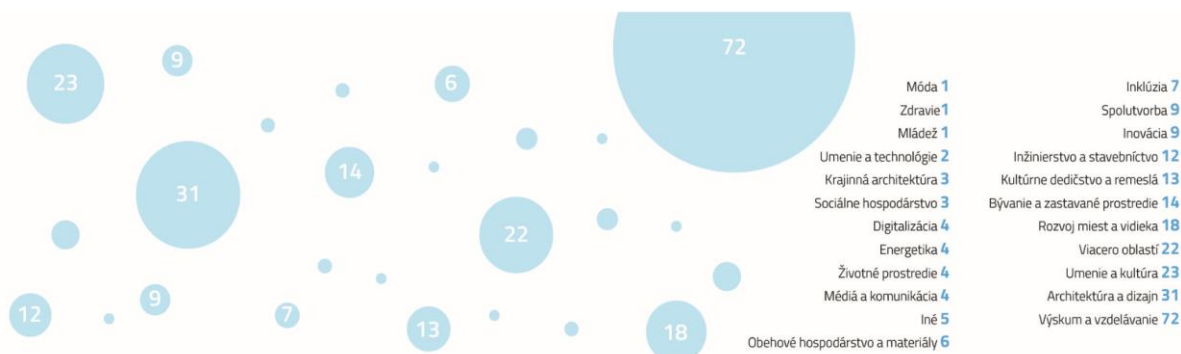
Do konca fázy spoločného koncipovania vyjadrilo záujem stať sa oficiálnym partnerom 750 subjektov, z ktorých 270 bolo akceptovaných a uverejnených na webovom sídle.

Dosah komunity oficiálnych partnerov siaha od organizácií aktívnych na miestnej úrovni po celoeurópske siete zahŕňajúce rôznorodé subjekty. Kumulatívny dosah organizácií, ktoré sú aktuálne oficiálnymi partnermi, možno rádovo odhadovať v miliónoch.

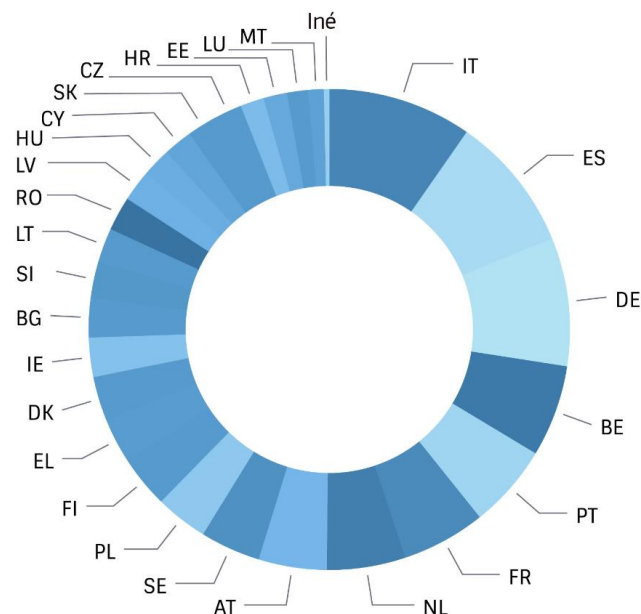

(sieťami sú partnerské organizácie, ktoré majú členov v rôznych krajinách, zatiaľ čo činnosti predstavujú partnerov, ktorí majú sídlo iba v jednom štáte, no niektoré zo svojich činností vyvíjajú v iných krajinách)

Partnerov charakterizuje veľká rozmanitosť, pokiaľ ide o odvetvia a oblasti odborných znalostí.

Komunitu tvoria partneri z väčšiny členských štátov, pričom pri 36 % z nich ide o nadnárodné siete s členmi v mnohých členských štátoch, ako aj v iných krajinách, čím sa zlepšuje geografický dosah a rovnováha.

Geografické rozmiestnenie partnerov vrátane sietí

4.2.3. Zhromaždené príspevky

4.2.3.1. Nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov

Prostredníctvom tohto nástroja sa celkovo zhromaždilo asi 1 800 príspevkov. V niektorých prípadoch išlo o dlhé vysvetlenia výskumu; iné predstavovali krátke komentáre týkajúce sa idylického miesta, spomienky, určitej budovy či techniky.

Počet príspevkov: príklady (1 145), nápady (452), výzvy (167).

4.2.3.2. Nástroj na zhromažďovanie príspevkov v ľubovoľnom formáte

Prostredníctvom nástroja na zhromažďovanie príspevkov v ľubovoľnom formáte sa poskytlo približne 200 príspevkov. Tento vstupný bod využila široká škála účastníkov: odborníci, výskumní pracovníci a výskumné skupiny, súkromné spoločnosti, školy a univerzity, kultúrne organizácie, vládne i mimovládne organizácie, regionálne a vnútroštátne orgány, siete a centrá. Príspevky predložili aj skupiny a združenia s rôznou úrovňou pôsobnosti, a to od miestnej úrovne po medzinárodnú až globálnu úroveň.

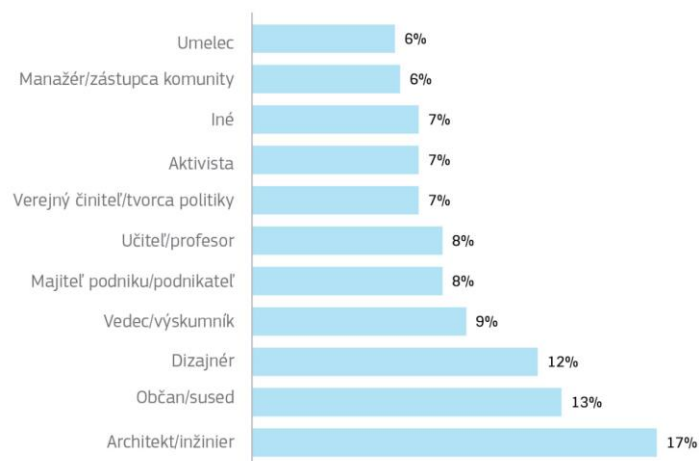
4.2.4. Geografická a odvetvová rovnováha

Komisia venovala osobitnú pozornosť geografickej a odvetvovej rovnováhe: počas prvých týždňov zhromažďovania príspevkov boli krajinami s najvyšším počtom prispievateľov a činností Taliansko, Španielsko a Nemecko. Vďaka intervenciám Komisie, partnerských organizácií, členov okrúhleho stola na vysokej úrovni a iných mohol projekt na podujatiach, diskusiách a aktivačných stretnutiach dosiahnuť širšie publikum.

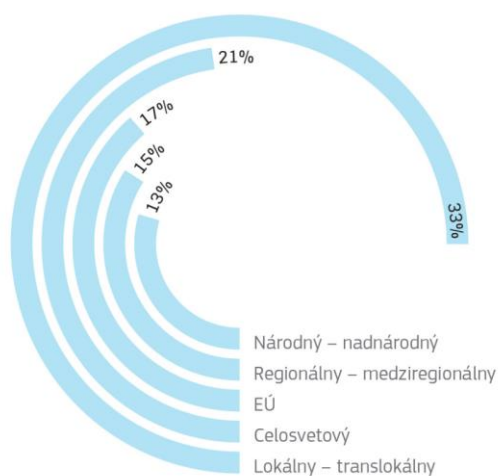
Pokiaľ ide o úlohu prispievateľov, Nový európsky Bauhaus prirodzene vzbudil **obrovský záujem u prispievateľov zo stavebného sektora** (architekti a inžinieri), a to najmä vzhľadom na výslovný odkaz na sféru architektúry, ktorý je súčasťou samotného názvu projektu. Nezastúpené (alebo menej zastúpené) sektory pomohlo osloviť viacero tematických podujatí plánovaných priamo s osobitnými skupinami organizácií a pre ne. Na

základe toho, ako aj integráciou partnerov z rôznych oblastí sa zlepšila odvetvová rozmanitosť.

Aká je vaša úloha?

Väčšina príspevkov pochádzala od subjektov na miestnej úrovni.

4.3.Zistenia

Analýza zistení vychádza z údajov získaných prostredníctvom nástroja na zhromažďovanie krátkych príbehov, nástroja na zhromažďovanie príspevkov v ľubovoľnom formáte, zhromaždených záverov z diskusií a podujatí, ktoré Európska komisia zorganizovala a/alebo sa na nich zúčastnila.

Aby sme zistili, ako ľudia chápu pojmy estetika, udržateľnosť a sociálna inklúzia, pokiaľ ide o miesta a spôsoby života, bolo treba pochopiť a rozlíšiť vzťahy medzi jednotlivými vstupmi a rôznymi rozmermi.

Udržateľnosť sa predovšetkým spájala so tzv. zelenými prvkami, ako je obehové hospodárstvo, energetická efektívnosť, opätovné používanie materiálov. **Inklúzia** bola spojená s väčšou pozornosťou venovanou potrebám marginalizovaných alebo zraniteľných skupín, s účasťou všetkých skupín spoločnosti na prijímaní rozhodnutí, so zvýšenou cenovou dostupnosťou a prístupnosťou bývania, s prepájaním a so spájaním ľudí. **Estetika** sa zvyčajne týka znovuobjavovania histórie a architektonického dedičstva, miest, ktoré sa javia povedomé alebo sú v harmónii s prírodným svetom, miest alebo spôsobov, ktoré vzbudzujú tvorivosť a predstavivosť ľudí.

„Dôvera v nové by však nemala znamenať bezhlavo sa rútiť do budúcnosti bez ohľadu na korene, skôr by malo ísť o skúmanie pozitívnej interakcie medzi historickou identitou krajiny (jej genius loci) a jazykmi, materiálmi, technickými a výrobnými spôsobmi dnešného sveta.“

„Obyvatelia nevnímajú len praktické prínosy renovačných prác. Vnímajú ich aj emotívne a cítia potrebu vytvoriť si poetický a citlivý vzťah k miestam, na ktorých počas tohto obdobia transformácie žijú.“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

Väčšina tém je vzájomne prepojená: napríklad prístup k zeleným priestranstvám môže ľudí zároveň spájať; cenovo dostupné bývanie si vyžaduje blízkosť k trhu práce, aby vznikol zdravý a funkčný ekosystém života. Žiadnu lokalitu nie je možné zlepšiť bez toho, aby sa zohľadnila jej identita.

5. Nové osi

Zoskupovanie príspevkov viedlo k určeniu štyroch základných osí, ako sa vysvetľuje v tomto oznámení:

- obnovenie spojenia s prírodou,
- obnovenie pocitu komunity a príslušnosti,
- uprednostňovanie miest a ľudí, ktoré/ktorí to najviac potrebujú,
- potreba dlhodobého a integrovaného (obehového) myšlienkového prístupu v priemyselnom ekosystéme zohľadňujúceho životný cyklus.

5.1. Obnovenie spojenia s prírodou

Ambíciou, ktorá sa opakovane objavuje v príspevkoch, je základná potreba obnoviť spojenie s prírodou a znovu si s ňou vybudovať vzťah. Všeobecná tendencia je smerovať späť k holistickému spôsobu myslenia, ktorý sa nazerá na životný štýl a zmýšľanie, hospodárstvo, spoločnosť a limity našej planéty cez prizmu ochrany životného prostredia.

„Ľudia v centrách miest už celé desaťročia nemajú puto s prírodou. Otvorené zelené priestranstvá sú dnes potrebnéjšie než kedykoľvek predtým.“

„V harmónii s prírodou (vertikálna zeleň, zelené budovy, zelené námestia, mestské zeleninové záhony... zeleň už nemusí byť niečím odlišným, čo existuje mimo mesta, ale môže byť jedným z jeho základných materiálov).“

„Cieľom programu Barcelona Superblocks je spraviť mesto zdravším, obývateľnejším a ušetriť ľuďom čas, ktorý trávia cestovaním, vďaka krátkym vzdialenostiam. Tento program preto do popredia kladie zdravie ľudí, reorganizuje mobilitu, aby bola efektívnejšia a bezpečnejšia, a zároveň presadzuje aktívnu a udržateľnú mobilitu, vytvára priestor pre sociálne vzťahy a usiluje sa o zelenšie mesto s bohatou prírodnou rozmanitosťou, ktoré bude existovať v súlade s prírodou.“

„Môj návrh spočíva vo vypracovaní stálych vzdelávacích programov v školách, aby sa deti zapájali do rozvoja a ochrany životného prostredia už od raného veku.“

„Nevynašli sme nič nové. Len pokračujeme vo vízii našich predkov tým, že rešpektujeme prírodu a umožňujeme jej, aby existovala spoločne s nami.“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

Viacerí prispievatelia sa vyjadrili, že so zastavaným a s prírodným prostredím by sa nemalo zaobchádzať ako so samostatnými prvkami, ale ako s prepojenými súčasťami toho istého ekosystému. Príroda by mala v mestách tvoriť neoddeliteľnú súčasť zastavaných prostredí, mala by sa s nimi prelínať počínajúc malými záhradami až po väčšie projekty, pričom spoločným cieľom by malo byť prinavrátiť prírodu do mesta a umožniť jej získať nad ním nadvládu. Jednou z opakujúcich sa myšlienok je obnova upadajúcich častí miest, najmä tam, kde existuje potenciál premeniť nevyužívané priestory na vysokokvalitné, aktívne prostredie vhodné na bývanie a schopné podporovať biologickú rozmanitosť a regeneráciu.

Pri územnom plánovaní by sa mala venovať rovnaká pozornosť viacerým rozmerom súčasne. Úsilie o obnovu biologickej rozmanitosti a biotopov musí byť spojené so zmenou foriem mobility, teda s prechodom z prevažne automobilovej mobility na pešiu, a s prepojenou infraštruktúrou pre zdravšie mestá a pohodlnejšie bývanie. Zlepšenie kvality ovzdušia a vody odstránením neudržateľného využívania zdrojov a nakladania s odpadom takisto povedie k zlepšeniu kvality života a zdravia obyvateľov miest, ako aj prírody.

„Pás zelene na tomto námestí sa považoval za moment začiatku realizácie lesoparku, ktorý je východiskovým bodom uvažovania o celom meste ako mestskom ekosystéme.“

(Skanderbegovo námestie, Tirana, Albánsko – webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

Mnohé vidiecke oblasti mimo mestských zón čelia výzvam, ako je strata biologickej rozmanitosti, environmentálna zraniteľnosť, strata miestnych znalostí a poľnohospodárskych podnikov. Medzi riešenia navrhované v uvedených prípadoch patrí najmä udržateľný cestovný ruch, modely permakultúry a agrolesníctva, inteligentné alebo ekologické obce, obnova biologickej rozmanitosti a integrácia vidieka a miest.

„Chceli by sme predstaviť stratégie udržateľného plánovania, ktoré môžu využiť miestni alebo regionálni aktéri v alpskom regióne pri transformácii bývalých priemyselných oblastí na dobré prostredie na prácu a život. Takáto zložitá úloha si vyžaduje zohľadnenie miestneho hospodárskeho, ekologického a sociálneho kontextu a nedokáže ju zvládnuť jeden jediný expert bez pomoci ďalších.“

(projekt transformácie alpských priemyselných oblastí – webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, príspevok v ľubovoľnom formáte)

5.2. Obnovenie pocitu príslušnosti

Z príspevkov vyplýva, že kľúčovou témou je potreba podporiť pocit príslušnosti a znovuobjaviť ducha miesta, ktorý opätovne spojí ľudí s ich prostredím na život a s miestnou kultúrou a históriou.

„Nedostatok tvorivých kultúrnych verejných priestorov. Priestorov, ktoré prepoja umenie a spoločnosť. Priestorov pre kultúrno-sociálny rast. Priestorov pre verejné rozhovory a diskusie. Priestorov pre spoločnú tvorbu a spoluprácu. Priestorov pre rozvoj zručností a workshopy venované zručnostiam. Priestorov úplnej inkluzívnosti.“

„Je tu jasná túžba viesť život v komunite, túžba byť spolu, byť súčasťou niečoho.“

„Pre prisťahovalcov je dôležité, aby znovu objavili rodinný rozmer a spoločne trávili chvíle s ďalšími ľuďmi. Tieto príležitosti sa zvyčajne spájajú s jedlom a so spoločnými priestormi v dome.“

„Kultúrne činnosti pomôžu vytvoriť spoločné príbehy a hodnoty spojené s rešpektovaním prostredia v spoločnom priestore ako fóre, kde by nové kultúrne prístupy mohli pomôcť pri riešení sociálnych problémov a zaistiť dobré životné podmienky v danej komunite. Všetci vieme, že kultúrnymi činnosťami sa podporujú štyri osi udržateľnosti: hospodárska, sociálna, environmentálna a predovšetkým ľudský kapitál.“

„Zachytiť identitu komunity. Táto myšlienka je inšpirovaná zásadami Bauhausu – obnovenými a pretvorenými pre náš vek – na základe ktorých bol navrhnutý pilotný projekt, ktorý kombinuje výskum a víziu s konzultačnými metódami s cieľom zapojiť danú komunitu do vymedzovania vlastnej jedinečnej skúsenosti. Cieľom návrhu je týmto spôsobom pomôcť pri rozvoji relevantnejšej a zmysluplnejšej architektúry a verejného priestoru, ktoré zohľadňujú a opätovne zviditeľňujú tie prvky, ktoré sú na danom mieste alebo v danom čase milované a oceňované a ktoré definujú jeho identitu.“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

Dobrý príklad v tejto súvislosti predstavujú diskusie medzi rôznymi zainteresovanými stranami z uhoľných regiónov prechádzajúcich transformáciou. Poukázalo sa v nich na to, že transformačné politiky sa zameriavajú na udržateľnosť, inováciu a vytváranie nových pracovných miest, ale často prehliadajú rozmer budovania komunity, kultúrneho a architektonického dedičstva a účelu. Transformácia sa musí opätovne zamerať na potreby komunity a víziu transformácie jej okolia.

Ďalšou dôležitou výzvou, ktorú ľudia uvádzali, je nedostatok kvalitných miest, ktoré by im umožnili stretávať sa, vymieňať si nápady a socializovať sa s inými ľuďmi, čo negatívne ovplyvňuje tak sociálnu jednotu, ako aj dobrý životný pocit jednotlivcov. Je to napríklad prípad bývalých socialistických štvrtí a budov, kde by sa proces obnovy nemal zameriavať

len na samotnú rekonštrukciu/výstavbu, ale aj na nájdenie nového pocitu identity a podporu dobrého životného pocitu.

„Socialistické štvrte a sídliská musíme polludštiť. V súčasnosti tam neexistujú žiadne vhodné verejné priestory, ktoré by mohli podporovať zapojenie miestnej komunity, rekreačné činnosti alebo miestne podniky. Tento problém si vyžaduje hľadanie inovatívnych a nekonvenčných koncepcií, nástrojov a riešení v mestách.

– „Mestské priestranstvá a typológie, ktoré sa bežne vyskytujú v centrách miest alebo starých mestách, nebudú v socialistických štvrtiach nikdy fungovať, pretože tieto štvrte boli postavené úplne odlišným spôsobom. Preto musíme tieto priestory takmer úplne pretvoriť a vytvoriť nové mestské prostredie, ktoré miestnym komunitám zaistí príjemné bývanie.“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, vstupný bod pre príspevky v ľubovoľnom formáte)

Pri opätovnom spájaní ľudí s charakterom, históriou a tradíciami určitého miesta, vďaka ktorým dané miesto pôsobí osobitým dojmom, zohrávajú najdôležitejšiu úlohu kultúra a umenie. Popritom pomáhajú urýchliť zbližovanie ľudí a preklenutie sociálnych rozdielov na základe výmeny rôznych názorov a skúseností a môžu takisto zohrávať úlohu pri revitalizácii jednotlivých štvrtí či dokonca väčších území.

Predovšetkým v rámci projektov rekonštrukcie a obnovy by významnú úlohu mohlo zohrať rozšírenie koncepcie kultúry, zachovanie architektonického dedičstva a kultúrnych pamiatok. Využívanie miestnych znalostí a techník je spôsobom, ako znovu prepojiť ľudí s miestami, kde žijú, ale navyše má potenciál oživiť hospodárstvo.

Ľudia okrem toho vyjadrili ambíciu aktívne sa zapájať do podpory miestneho podnikateľského ekosystému a decentralizácie viacerých dodávateľských reťazcov, a to od výroby potravín až po distribuovanú výrobu rôzneho tovaru. Podporou lokálnej ekonomiky a modelu „15-minútového mesta“ (alebo „úplných komunit“) sa môže vytvoriť viac príležitostí na miestnej úrovni a dynamické a zmiešané komunity, v ktorých sú všetky nevyhnutné potreby všetkým na dosah.

5.3. Uprednostňovanie miest a ľudí, ktoré/ktorí to najviac potrebujú

V tejto oblasti sa ukázali tieto kľúčové rozmery:

- Význam rovnakej účasti občanov na rozhodovaní a potreba inkluzívneho prístupu, ktorý zohľadňuje skúsenosti a potreby rôznych skupín vo verejnom aj v súkromnom kontexte.
- Potreba prepojiť vidiecke oblasti s mestami, ale aj preklenúť digitálnu priepasť.
- Potreba riešiť problém bezdomovectva a zlepšiť cenovú dostupnosť a prístupnosť bývania pre skupiny, ktoré čelia najťažším výzvam.

„Bývanie (s odvolaním na Bauhaus) však nič neznamená bez služieb, spoločenskosti, spoločných a verejných priestorov. Ak chceme riešiť bývanie, musíme pracovať so samotným obsahom pojmu spoločnosť: to znamená starať sa o ľudí, všetkých ľudí bez ohľadu na farbu pleti, miesto, z ktorého pochádzajú, pohlavie alebo náboženstvo, ktoré vyznávajú, a bez ohľadu na to, či sú miestni alebo sa na dané miesto prisťahovali.“

„Inklúzia – toto slovo má jeden význam, ale existujú tisíce spôsobov, ako sa dá skutočne začleniť do našej spoločnosti. Osoby so zrakovým, sluchovým alebo s telesným postihnutím nie sú v modernej ére plne začlenené.“

„Malé mestá a obce, ktoré sa nezvládli prispôbiť hospodárskym zmenám, začali opúšťať mladšie generácie, čo malo za následok izoláciu staršieho obyvateľstva a postupné vyľudňovanie zastavaného prostredia.“

„V Európe sa nachádza veľké množstvo obcí a malých skupín vidieckeho obyvateľstva, ktoré upadajú a zanikajú. Veľa z nich má však obrovský potenciál, pokiaľ ide o prepojenie historického a kultúrneho dedičstva a prirodzenej autenticity.“

„Na osoby so zdravotným postihnutím veľmi silno dolieha fenomén samoizolácie, a to v dôsledku správania ľudí v ich okolí (subjektívny faktor súvisiaci s predsudkami) a neprístupného zastavaného prostredia (objektívny faktor, ktorý priamo ovplyvňuje mobilitu). S týmto fenoménom sa stretávajú už v detstve, na ihriskách, kde si deti začínajú po prvýkrát uvedomovať samy seba a vzájomné rozdiely.“

„Hlavne mladí a starší ľudia sú vylúčení z aktuálnej ponuky [bývania]. U mladých ľudí je to najmä z dôvodu ich príjmu a u starších na to vplýva rad faktorov (prístupnosť, vzdialenosť od centra mesta, samota, potreba).“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

Posilnenie sociálnej inklúzie si vyžaduje riešenie potrieb marginalizovaných alebo zraniteľných skupín, ako sú starší ľudia, osoby so zdravotným postihnutím alebo prisťahovalci, a zabezpečenie rovnakého prístupu k službám, zeleným priestorom a digitálnym nástrojom pre všetkých. Digitálne nástroje sa v mnohých príspevkoch spomínajú ako vhodné nástroje na posilnenie postavenia ľudí a demokratizáciu účasti na prijímaní rozhodnutí.

Mnohé vidiecke oblasti sužuje vyľudňovanie, čo zase vedie k hospodárskej a/alebo sociálnej deprivácii a degradácii prírodného a zastavaného prostredia. Vidiecke oblasti často nie sú (fyzicky ani digitálne) prepojené a následkom toho je v nich menej pracovných príležitostí a nižší potenciál pre inováciu. Riešenie otázky prepojenosti a prístupnosti ako spôsobu zlepšenia sociálnej inklúzie sa vzťahuje aj na mestské oblasti, v ktorých nie sú niektoré štvrte fyzicky a/alebo sociálne prepojené, a teda sú vystavené marginalizácii a nerovnakému prístupu k službám. V mestských oblastiach má problematika „zmenšujúcich sa“ miest takisto negatívny vplyv z hospodárskeho a zo sociálneho hľadiska, ako aj z hľadiska infraštruktúry a vyžaduje si dlhodobú stratégiu.

V značnom množstve príspevkov a diskusií sa potvrdzuje, že dôraz by sa nemal klást len na bývanie a zastavané prostredie, ale aj na uľahčenie prístupu k službám a infraštruktúram.

5.4. Potreba dlhodobého a integrovaného myšlienkového prístupu v priemyselnom ekosystéme zohľadňujúceho životný cyklus

V rôznych priemyselných odvetviach (napr. stavebníctvo, móda, výroba) sa prejavuje naliehavá potreba odstrániť neudržateľné využívanie zdrojov a nakladanie s odpadom.

„Bauhaus začal diskusiu o tom, ako uvažujeme o budovách a staviame ich, a v rámci nového Bauhausu je potrebné zvážiť, ako stavebný proces zaťažuje ekosystémy, ktorých sme súčasťou.“

„Používanie vysušenej morskej trávy Posidonia na účely tepelnej izolácie nám pripomína, že nežijeme v dome, ale v ekosystéme.“

„Údaje a právne predpisy týkajúce sa životného cyklu ako základ udržateľného priemyslu – ako príklad možno uviesť drevo.“

„Navrhujeme zakomponovať mycélium (pluturus spp.) a odpad do kompozitného materiálu, ktorý nahradí súčasné vysokotoxické stavebné materiály.“

„Zhodnocovanie by mohlo znížiť závislosť od dovozu a prispieť k vytváraniu pracovných miest v miestnych výrobných závodoch.“

„Prístup architektov k projektom zariaďovania nových domov by mal byť prevratnejší a tvorivejší, mal by vychádzať zo skladania a z kombinovania renovovaného nábytku.“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, nástroj na zhromažďovanie krátkych príbehov)

V odvetví stavebníctva je hlavným cieľom zabrániť demolácii zameraním sa na obnovu a adaptívne opätovné využitie starých budov.

Zásadný význam pre nový spôsob myslenia v priemyselných ekosystémoch majú riešenia a materiály inšpirované prírodou. Riešenia inšpirované prírodou môžu prispieť k integrovanejšiemu a obehovejšiemu prístupu. Budovy a priemyselné procesy by sa mali vnímať ako súčasť prirodzeného ekosystému. Príklady obehových postupov, zhodnocovania, predchádzania vzniku rôznych druhov odpadu a ich opätovného použitia sa môžu prenášať a šíriť.

Pokiaľ ide o obnovu miest alebo bývania, v záujme integrovaného dlhodobého prístupu je potrebné zohľadniť niekoľko kľúčových prvkov.

„Jednou z najväčších výziev vo Flámsku a v Európe je obnova existujúcich budov v mestách. Pre Belgicko je typické, že budovy vlastní veľa súkromných vlastníkov. Hľadanie riešení, ako obnoviť a renovovať tieto existujúce budovy v spolupráci so súkromnými vlastníkmi, je preto výzvou. Ako to môžeme stimulovať tým, že poskytneme týmto súkromným vlastníkovi prostriedky, aby sa zapojili, zúčastnili a hľadali spôsoby obnovy? Ako možno prispôbiť systém s ohľadom na špecifickú situáciu v Belgicku?“

(webové sídlo Nového európskeho Bauhausu, vstupný bod pre príspevky v ľubovoľnom formáte)

Nové techniky a materiály by mohli ponúknuť dlhodobé riešenia v sektore stavebníctva. Používanie zhodnotených materiálov alebo odpadu z demolácie, ako aj biologických materiálov na posilnenie štrukturálnej integrity alebo zlepšenie tepelnej izolácie starých budov pri obnove. Okrem prírodných a obehových riešení môžu významnú úlohu zohrávať aj iné technológie a inovácie, napríklad rekuperácia tepla a energia z obnoviteľných zdrojov, 3D tlač, nástroje na zber údajov a ich výmenu v záujme zlepšenia energetickej efektívnosti, spotreby vody a nakladania s odpadom. Digitálne nástroje môžu účinne pomáhať pri zachytávaní „života“ komunít a podporovať spoluprácu komunít pri rozvoji

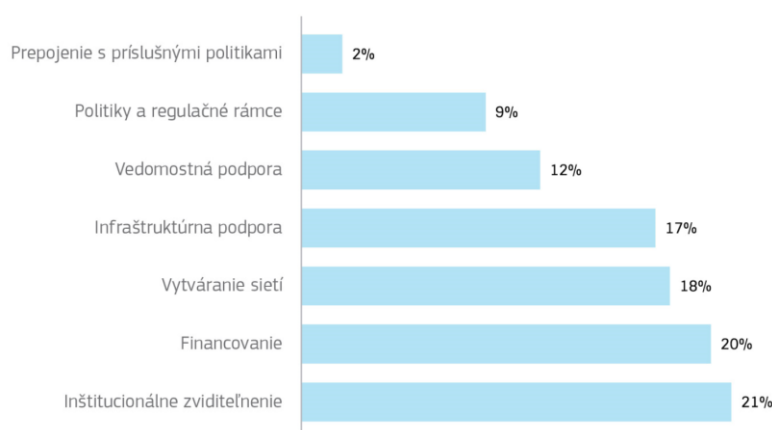
miest a ich zapájanie doň alebo poskytovať podnetné informácie o potrebách obyvateľov v súvislosti s prostredím, v ktorom žijú.

Transformácia určitých hospodárskych sektorov si vyžaduje lepšiu odbornú prípravu a rekvalifikáciu pracovnej sily v záujme začlenenia myslenia a postupov zohľadňujúcich životný cyklus do všetkých rozmerov a procesov priemyselného ekosystému. Bolo by potrebné prehodnotiť a podrobnejšie preskúmať náklady spojené s neudržateľnými postupmi, aby sa stanovili priority a zmenili najškodlivejšie cykly.

Životný cyklus by sa mal zohľadňovať na všetkých úrovniach: na miestnej úrovni opracovaním a opätovným používaním miestnych materiálov, napríklad premenou vyradených materiálov na vybavenie miest alebo spoločné priestory, alebo na vnútroštátnej či medzinárodnej úrovni uskutočnením zmeny v celom hodnotovom reťazci kľúčových priemyselných odvetví.

6. Nápady na opatrenia

Prispievatelia poukázali na rôzne potreby, pokiaľ ide o umožnenie transformácie a realizáciu Nového európskeho Bauhausu. Škála potrieb siaha od financovania po vytváranie sietí a lepšie zviditeľnenie sľubných projektov a produktov:

Okrem tohto horizontálneho ukazovateľa z príspevkov vyplynuli niektoré jasné odporúčania na opatrenia.

6.1. Pozornosť by sa mala venovať drobným zásahom

Nový európsky Bauhaus by mal venovať osobitnú pozornosť opatreniam a zmenám na úrovni ulíc a štvrtí, pretože aj opatrenia malého rozsahu môžu priniesť zásadnú zmenu. Miestni obyvatelia navyše poznajú svoje štvrte najlepšie. Úspešné malé projekty zároveň zvyšujú pravdepodobnosť zmeny: drobné iniciatívy už existujú, len ich treba ďalej podporiť. Vzhľadom na to, ako sú koncipované výzvy, je pre ne často náročné uchádzať sa o financovanie z EÚ.

6.2. Vyvíjať úsilie na viacerých úrovniach súčasne

Čoraz viac si začíname uvedomovať, že opatrenia uskutočňované v rámci Európy majú vplyv na zvyšok sveta, pričom to platí aj naopak. Takisto je známe, že nižšie a vyššie úrovne sú vzájomne prepojené a že existuje potenciál uplatňovať s rovnaké zásady v rámci rôznych štruktúr. Preto sa od diskusie o Novom európskom Bauhause a od spolupráce na tejto iniciatíve očakáva, že budú mať globálny rozmer. Niektoré príspevky už obsahovali konkrétne nápady v tomto smere.

6.3.Práca naprieč odbormi v záujme zabezpečenia integrovaného prístupu

Zmysluplná transformácia miest si vyžaduje nielen zahrnutie mnohých rôznych kompetencií a znalostí, ale aj ich zapojenie do medziodborových dialógov a výskumov. Často sa spomínajú multidisciplinárne pracovné postupy, ale veľa príspevkov prekračuje hranice interdisciplinárnosti či multidisciplinárnosti – vyplýva z nich, že skutočná inovácia spočíva v kombinácii a využití znalostí odborníkov i neodborníkov, pričom sa „činnosti“ a „myslenie“ prikladá rovnaký význam. Za ideálnych podmienok je to spojené s prácou v bezpečnom prostredí založenou na vzájomnej dôvere a spolupráci.

6.4. Participatívny prístup ako východisko

Na začiatku úspešného inkluzívneho koncipovania a územného plánovania by mali byť všetci ľudia vyzvaní, aby sa zapojili do diskusie. Prispievatelia príliš často uvádzali, že v tomto rámci je participácia čiastočná či dokonca symbolická. Kľúčom k tomu, aby riešenia čo najlepšie zodpovedali potrebám a miestu realizácie, je zaistiť, aby proces riadili ľudia, ktorí budú mať z jeho návrhu aj prospech. Prispievatelia medzi nástroje na dosiahnutie vyššej účasti často zaraďovali hromadné financovanie a ďalšie možnosti spoločného financovania pre občanov.

6.5.Inovácia presahujúca rámec technologického pokroku

Na prekročenie rámca čisto technologických modelov a dosiahnutie harmonického vzťahu medzi technológiou a spoločnosťou je potrebná nová koncepcia inovácie. Technologická inovácia, od inteligentného používania digitálnych nástrojov po nové materiály, môže výrazne prispieť k ambícii Nového európskeho Bauhausu. Vplyv inovácie však nemusí nevyhnutne prameniť z novoty alebo zo samotnej technológie: inovácia by mohla napríklad znamenať nové priemyselné metódy vedúce k zníženiu nákladov a zvýšeniu cenovej dostupnosti existujúcich riešení alebo prepojenie nových technológií a tradičných remeselných i miestnych riešení, aby zodpovedali osobitným podmienkam alebo estetickým rozhodnutiam. Ako sľubná sa z hľadiska otvorenejšieho prístupu k inováciám spomínala oblasť „umenia a vedy“.

6.6.Medzi minulosťou a prítomnosťou

Pri utváraní udržateľnej budúcnosti je nevyhnutné uznať a pochopiť význam dedičstva, miestnych znalostí a tradícií a ich úlohu v tomto procese. Je potrebné prehodnotiť postupy, ktoré nezodpovedajú súčasným sociálnym a environmentálnym výzvam, a zároveň zväziť staré formy poznatkov, ktoré by mohli prispieť k utváraniu nových budúcich smerov.

6.7. Nové spôsoby financovania

Inovácia môže mať podobu finančných riešení. Medzi ne patria napríklad nové verejno-súkromné partnerstvá, riadenie projektov iným spôsobom, nové príležitosti, ktoré umožnia väčšie zapojenie občanov a malých podnikov.

7. VII. Záver a ďalšie kroky

Fáza spoločného koncipovania bola prvým dôležitým krokom iniciatívy Nový európsky Bauhaus. Utvorila sa v nej jej identita, a to z hľadiska procesov aj obsahu.

V ďalších fázach bude Nový európsky Bauhaus naďalej založený na participatívnom prístupe a bude ďalej pracovať na prehĺbení myšlienkových osí, ktoré vyplynuli z fázy spoločného koncipovania. V záujme získania väčšieho publika a zabezpečenia ešte inkluzívnejšieho prístupu sa zintenzívni úsilie o zapojenie verejnosti.

Nástroje, ktoré sa použili na oslovenie ľudí na účely zhromaždenia skúseností a vízií, boli vzhľadom na obmedzenia spôsobené pandémiou primerané. Používaním digitálnych

nástrojov sa však z účasti na tejto iniciatíve vylúčili isté skupiny alebo ľudia. V ďalších fázach by mali byť nastavené odlišné podmienky, ktoré umožnia prácu s ľuďmi na mieste.

Komunita partnerov bude rásť a stane sa rozmanitejšou, pričom osobitný dôraz sa bude klásť na partnerov mimo Európy, aby sa utváral a posilňoval globálny rozmer iniciatívy. Do iniciatívy budú hlbšie zapojené aj politické subjekty a zainteresované strany z priemyselných odvetví ako kľúčoví aktéri transformácie priemyselného ekosystému.

Podakovanie

Chceli by sme úprimne poďakovať všetkým ľuďom a organizáciám, ktoré sa podelili o svoje správy, názory a odborné znalosti, organizovali diskusie a zúčastňovali sa na nich. Táto iniciatíva je naším spoločným dielom.

Zdroje

Strana 3

- Urita lodienky © Adobe Stock – Dean Pennala
- Textúra zeleného listu © Adobe Stock – Vera Kuttelvaserova
- Pohľad zhora na ľudí odpočívajúcich na trávniku v parku © Adobe Stock – Watman

Strana 8

- <https://www.nordicbauhaus.eu/digital-bauhaus#/page=1>
- <https://www.up.pt/neb-goes-south/>
- <https://bauhaus-mar.pt/en/conference/>
- <https://www.janvaneyck.nl/news/het-nieuwe-bauhaus>
- <https://www.activehouse.info/wp-content/uploads/2021/02/Active-House-Newsletter-February-2021.pdf>
- <https://www.daysoforis.com/en/homepage-spring-en/>
- <https://centrumdesignu.gdynia.pl/>
- <https://www.arcticdesignweek.fi/en/>
- https://europa.eu/new-european-bauhaus/events/bauhaus-north-rhine-westphalia-focus-europe_en
- <https://wood4bauhaus.eu/>
- <https://www.dcci.ie/consumers/blog/new-european-bauhaus>
- <https://www.uni-weimar.de/en/media/news/news/titel/open-call-for-a-new-european-bauhaus-weimar-2/>
- <https://triennale.org/bauhaus>

Strana 15

- Wunderbugs / © Francesco Lipari
- Tree-House School / © Valentino Gareri
- The Arch / © O.S.T. & Constructlab
- Protegemos las escuelas © Barcelona City Council
- Palaluxottica / © Simone Bossi
- Pouličný karneval v Clonakilty/ © Cork County Council
- Jednotka UMAR / © Empa – Swiss Federal Laboratories for Materials Science and Technology
- Ljuba v Dragu / © Ksenja Perko
- Záhrady na zadržiavanie dažďovej vody v Rundelsгатane vo Vellinge / © Zdroj: edge
- Gyermely / © Balázs Danyi
- © Ireland's Greenest town initiative
- Dom v Blivande / © Ketter Raudmets
- Dvor / © CC BY-NC-SA In My Backyard - rioneiva.com/nomeuquintal
- Žiaci zo Sustainable Dream City © Navet Science Center

- Reincarnation project © Akna Márquez
- Proto-Habitat / © Flavien Menu
- Dom vytlačený na 3D tlačiarňi / © Zdroj: Prvok
- Workshop v Salaku / © Keliaujančios dirbtuvės
- Bytové riešenie / © A. De Smet, B. Pak & Y. Schoonjans (KU Leuven Faculty of Architecture), G. Bruyneel & T. Van Heesvelde (Samenlevinsopbouw Brussel), B. Van Hoecke (CAW Brussel)
- Projekthaus Potsdam / © Natalia Irina Roman
- Skupina používajúca súbor nástrojov/© Dan Lockton
- Záber z workshopu „Výroba tašky zo zástavy“, ktorý sa konal v roku 2019 / © Open Design School
- Domov pre bezdomovcov © xystudio
- Holmes Road Studios © Peter Barber Architects
- © De Ceutel
- Domo – vzdelávanie v oblasti udržateľnej architektúry na strednej škole / © Dolores Victoria
- The Salt House © R. Hofmanis